

Vatikanets bestemmelser (1995 og 2003) om de eukaristiske elementer mht. cøliaki og alkoholisme

Bestemmelsene er ikke offentliggjort på latin, men på en rekke andre språk, herunder italinsk og engelsk, samt for 2003-bestemmelsene også på polsk.

Den nordiske bispekonferansen har fått dem oversendt på engelsk.

Den norske oversettelse av bestemmelsene fra 2003 stammer stort sett fra oversettelsen som Tromsø stift kunngjorde i sine Kirkelige Kunngjøringer i 2007 (side 23-25). Den bygde den engelske tekst. Den norske oversettelse av 1995-bestemmelsene bygger vel så mye på den italienske tekst.

Skriv fra 19. juni 1995:

CONGREGAZIONE PER LA
DOTTRINA DELLA FEDE

**Lettera a tutti i Presidenti delle
Conferenze Episcopali
sull'uso del pane con poca
quantità di glutine e del mosto
come materia eucaristica**

Prot. N. 89/78 19 giugno 1995

Eminenza / Eccellenza,
questo Dicastero ha seguito

CONGREGATION FOR THE
DOCTRINE OF THE FAITH

**Letter to all Presidents of the
Episcopal Conferences
concerning the use of low-
gluten altar breads and
mustum
as matter for the celebration of
the Eucharist**

Prot. N. 89/78
Vatican City, 19 June 1995

Your Eminence / Excellency:
In recent years this Dicastery has

KONGREGASJONEN FOR
TROSLÆREN

**Rundskriv til alle formennene
for bispeonferansene
vedrørende bruken av brød
med små mengder gluten og av
most
som eukaristisk materie**

Prot. N. 89/78 19. juni 1995

Deres eminese / eksellense!
Gjennom de siste årene har dette

attentamente durante gli ultimi anni lo sviluppo del problema connesso con l'uso del pane con poca quantità di glutine e del mosto come materia eucaristica.

Dopo approfondito studio, condotto in collaborazione con alcune Conferenze Episcopali particolarmente interessate, la Congregazione ordinaria del 22 giugno 1994 ha preso al riguardo alcune decisioni.

Mi prego pertanto comunicarLe la normativa in proposito:

I. Per quanto riguarda la licenza di usare il pane con poca quantità di glutine:

A. Essa può essere concessa dagli Ordinari ai sacerdoti e ai laici affetti da celiachia, previa presentazione di certificato medico.

B. Condizioni di validità della materia:

1) le ostie speciali "quibus glutinum ablatum est" sono

followed closely the development of the question of the use of low-gluten altar breads and mustum as matter for the celebration of the Eucharist.

After careful study conducted in collaboration with a number of concerned episcopal conferences, this congregation in its ordinary session of June 22, 1994, has approved the following norms,

which I am pleased to communicate:

I. Concerning permission to use low-gluten altar breads:

A. This may be granted by ordinaries to priests and laypersons affected by celiac disease, after presentation of a medical certificate.

B. Conditions for the validity of the matter:

1) Special hosts 'quibus glutinum ablatum est' [that

dikasterium fulgt utviklingen nær med problemet knyttet til bruken av brød med små mengder gluten og av most som materie ved feiringen av Eukaristien.

Etter inngående studium, ledsaget av samarbeid med en del særlig interesserte bispekonferanser, har denne kongregasjon i dens ordinære kongregasjonssamling 22. juni 1994 truffet noen avgjørelser i sakens anledning.

Jeg tillater meg i den anledning å meddele Dem følgende som er bestemt:

I. Vedrørende tillatelse til bruk av glutenfattige alterbrød:

A. Denne kan bli innvilget av ordinarius til prester og legfolk rammet av cøliaki, etter at legeattest er fremlagt.

B. Betingelser for materiens gyldighet:

1) spesialhostier «quibus glutinum ablatum est»

materia invalida;

2) sono invece materia valida se in esse è presente la quantità di glutine sufficiente per ottenere la panificazione, e non vi siano aggiunte materie estranee e comunque il procedimento usato nella loro confezione non sia tale da snaturare la sostanza del pane

II. *Per quanto riguarda la licenza di usare il mosto:*

A. la soluzione da preferirsi rimane la comunione **per intinctionem** ovvero sotto la sola specie del pane nella concelebrazione;

B. la licenza di usare il mosto nondimeno può essere concessa dagli Ordinari ai sacerdoti affetti da alcoolismo o da altra malattia che impedisca l'assunzione anche

are gluten-free] are invalid matter for the celebration of the Eucharist.

2) Low-gluten hosts are valid matter, provided that they contain the amount of gluten sufficient to obtain the confection of bread, that there is no addition of foreign materials and that the procedure for making such hosts is not such as to alter the nature of the substance of the bread.

II. *Concerning permission to use mustum:*

A. The preferred solution continues to be **communion per intinctionem** [Communion by intinction], or in concelebration under the species of bread alone.

B. Nevertheless, the permission to use *mustum* can be granted by ordinaries to priests affected by alcoholism or other conditions which prevent the ingestion of even

[som er glutenfrie] er ugyldig materie for feiring av Eukaristien.

2) derimot er de gyldig materie dersom de inneholder tilstrekkelig mengde gluten til å oppnå brødkonsistens uten tilsetning av fremmede stoffer og uten bruk av fremgangmåter når det lages, som berører brødet dets natur.

II. *Vedrørende tillatelse til bruk av most:*

A. Den foretrukne løsning innebærer kommunion **per intinctionem** [kommunion ved intinksjon], eller ved koncelebrasjon alene under brødets skikkelse.

B. Tillatelse til bruk av *most* kan av ordinarius utelukkende innvilges til prester rammet av alkoholisme eller av annen sykdom som står i veien for å fortære selv en minimal

in minima quantità di alcool, previa presentazione del certificato medico;

C. per **mustum** si intende il succo d'uva fresco o anche conservato sospendendone la fermentazione (tramite congelamento o altri metodi che non alterino la natura);

D. Per coloro che hanno il permesso di usare il mosto, rimane in generale il divieto di presiedere la S. Messa concelebrata. Si possono tuttavia dare delle eccezioni: nel caso di un Vescovo o di un Superiore Generale, o anche nell'anniversario dell'ordinazione sacerdotale o in occasioni simili, previa approvazione da parte dell'Ordinario. In tali casi colui che presiede l'Eucaristia dovrà fare la comunione anche sotto la specie del mosto e per gli altri concelebranti si predisporrà un calice con vino normale;

E. per i casi di richieste da

the smallest quantity of alcohol, after presentation of a medical certificate.

C. By **mustum** is understood fresh juice from grapes or juice preserved by suspending its fermentation (by means of freezing or other methods which do not alter its nature).

D. In general, those who have received permission to use *mustum* are prohibited from presiding at concelebrated Masses. There may be some exceptions however: in the case of a bishop or superior general; or, with prior approval of the ordinary, at the celebration of the anniversary of priestly ordination or other similar occasions. In these cases the one who presides is to communicate under both the species of bread and that of mustum, while for the other concelebrants a chalice shall be provided in which normal wine is to be consecrated.

E. In the very rare instances of

mengde vin, etter at legeattest er fremlagt.

C. Med **most** siktes det til fersk druesaft eller også konserverv å stanse gjæringen (ved frysing eller på andre måter som ikke ødelegger naturen);

D. Generelt er det for dem som har tillatelse til å bruke most, forbudt å føre forsete ved koncelebrerte messer. Det kan imidlertid være noen unntak: i tilfelle det gjelder en biskop eller generalsuperior; eller ved feiring av årsdagen for presteordinasjonen eller ved andre lignende anledninger etter at approbasjon er gitt fra ordinarius' side. I disse tilfeller skal den som fører forsete, kommunisere også under mostens skikkelse, og for de øvrige koncelebranter skal man forberede en kalk med normal vin.

E. I de tilfeller der det søkes

parte di laici si dovrà ricorrere alla Santa Sede.

III. *Norme comuni*

A. L'Ordinario deve verificare che il prodotto usato sia conforme alle esigenze di cui sopra.

B. L'eventuale permesso sarà dato soltanto finché dura la situazione che ha motivato la richiesta.

C. Si deve evitare lo scandalo.

D. I candidati al Sacerdozio che sono affetti da celiachia o soffrono di alcoolismo o malattie analoghe, data la centralità della celebrazione eucaristica nella vita sacerdotale, non possono essere ammessi agli Ordini Sacri.

E. Dal momento che le questioni dottrinali implicate sono ormai definite, la

laypersons requesting this permission, recourse must be made to the Holy See.

III. *Common Norms*

A. The ordinary must ascertain that the matter used conforms to the above requirements.

B. Permissions are to be given only for as long as the situation continues which motivated the request.

C. Scandal is to be avoided.

D. Given the centrality of the celebration of the Eucharist in the life of the priest, candidates for the priesthood who are affected by celiac disease or suffer from alcoholism or similar conditions may not be admitted to holy orders.

E. Since the doctrinal questions in this area have now been decided,

om dette for legpersoner, skal man henvende seg til Den hellige stol.

III. *Fellesbestemmelser*

A. Ordinarius må forsikre seg om at materien som brukes, er i overensstemmelse med kravene ovenfor.

B. Eventuell tillatelse må bare bli gitt for så lenge den situasjonen vedblir som har begrunnet søknaden.

C. Man skal unngå skandale.

D. Tatt i betraktning hvor sentral feiringen av Eukaristien står i prestens liv, kan kandidater til prestedømmet som er rammet av cøliaki eller som lider under alkoholisme eller analoge sykdommer, ikke bli gitt adgang til de geistlige ordinasjoner.

E. Siden de læremessige impliserte spørsmål nå er blitt avgjort, er den disiplinære

competenza disciplinare su tutta questa materia è rimessa alla Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti.

F. Le Conferenze Episcopali interessate riferiscano ogni due anni alla suddetta Congregazione circa l'applicazione di tali norme.

Nel comunicarLe quanto sopra, profitto della circostanza per porgerLe ossequi e confermarmi

dev.mo
Joseph Card. Ratzinger
Prefect

disciplinary competence is entrusted to the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments.

F. Concerned Episcopal conferences shall report to the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments every two years regarding the application of these norms.

With warm regards and best wishes, I am

Sincerely yours in Christ,
Cardinal Joseph Ratzinger
Prefect

kompetanse på dette område overlatt til Gudstjeneste- og sakramentkongregasjonen.

F. Vedkommende bispekonferanser skal rapportere til nevnte kongregasjonen annet hvert år med henblikk på anvendelsen av disse bestemmelser.

Idet jeg oversender Dem det ovenforstående ønskes respektfullt alt godt for Dem med vennlig hilsen fra

Deres i Kristus,
Joseph kard. Ratzinger
Prefekt

Rundskriv fra 24. juli 2003:

CONGREGAZIONE PER LA
DOTTRINA DELLA FEDE

**Lettera circolare ai Presidenti
delle Conferenze Episcopali**

CONGREGATION FOR THE
DOCTRINE OF THE FAITH

**Circular Letter to all Presidents
of the Episcopal Conferences**

KONGREGACJA NAUKI
WIARY

KONGREGASJONEN FOR
TROSLÆREN

**Rundskriv til formennene for
bispekonferansene**

**circa l'uso del pane con poca
quantità di glutine e del mosto
come materia eucaristica**

24 luglio 2003

89/78 – 17498

*Agli Em.mi ed Ecc.mi Presidenti
delle Conferenze Episcopali*

Eminenza / Eccellenza,
da molti anni la Congregazione
per la Dottrina della Fede sta
studiando come risolvere le
difficoltà che alcuni soggetti
incontrano nella comunione
eucaristica quando, per diverse e
gravi motivazioni, si verifichi
l'impossibilità di assumere pane
normalmente confezionato o vino
normalmente fermentato.

Per offrire ai Pastori
orientamenti comuni e sicuri, sono
stati emanati in passato diversi
documenti (Congregazione per la
Dottrina della Fede, *Rescriptum*,
15 dicembre 1980, in *Leges*

**concerning the use of low-
gluten altar breads and
mustum
as matter for the celebration of
the Eucharist**

24 July 2003

89/78 – 17498

*To their Eminences / Excellencies
The Presidents of the Episcopal
Conferences*

Your Eminence / Excellency:
The Congregation for the Doctrine
of the Faith has been for many
years studying how to resolve the
difficulties that some of the
faithful encounter in receiving
Holy Communion when for
various serious reasons they are
unable to consume normal bread
or wine.

A number of documents on this
question have been issued in the
past in the interest of offering
Pastors uniform and sure direction
(Congregation for the Doctrine of
the Faith, *Rescriptum*, 15

**vedrørende bruk av brød med
små mengder gluten og av most
som eukaristisk materie**

24 lipca 2003

89/78 – 17498

*Til Deres eminenser / eksellenser,
formenne for bispekonferansene*

Deres eminense / eksellense!
Kongregasjonen for troslæren har
i mange år studert hvordan man
skal løse vanskelighetene som
noen av de troende støter på ved
mottagelse av kommunionen når
de av ulike alvorlige grunner er ute
av stand til å fortære normalt bakt
brød eller normalt gjæret vin.

Et antall dokumenter til denne
problemstilling har blitt utgitt i
den forgagne tid for å tilby
hyrdene en enhetlig og sikker
rettledning (KONGREGSJONEN FOR
TROSLÆREN, *Rescriptum*

Ecclesiae, 6/4819, 8095-8096; *De celebrantis communionem*, 29 ottobre 1982, in AAS 74, 1982, 1298-1299; *Lettera ai Presidenti delle Conferenze Episcopali*, 19 giugno 1995, in *Notitiae* 31, 1995, 608-610).

Si ritiene ora opportuno tornare sul tema, alla luce dell'esperienza degli ultimi anni, riprendendo e chiarendo, ove necessario, i summenzionati documenti.

A. Uso del pane privo di glutine e del mosto

1. Le ostie *completamente* prive di glutine sono materia invalida per l'eucaristia.

2. Sono materia valida le ostie *parzialmente* prive di glutine e tali che sia in esse presente una quantità di glutine sufficiente per ottenere la panificazione senza aggiunta di sostanze estranee e senza ricorrere a procedimenti tali da snaturare il pane.

December 1980, in *Leges Ecclesiae*, 6/4819, 8095-8096; *De celebrantis communionem*, 29 October 1982, in AAS 74, 1982, 1298-1299; *Lettera ai Presidenti delle Conferenze Episcopali*, 19 June 1995, in *Notitiae* 31, 1995, 608-610).

In light of the experience of recent years, it has been deemed necessary at this time to return to the topic, taking up the above-mentioned documents and clarifying them wherever necessary.

A. The use of gluten-free hosts and mustum

1. Hosts that are *completely* gluten-free are invalid matter for the celebration of the Eucharist.

2. Low-gluten hosts (*partially* gluten-free) are valid matter, provided they contain a sufficient amount of gluten to obtain the confection of bread without the addition of foreign materials and without the use of procedures that would alter the nature of bread.

1980, w *Leges Ecclesiae*, 6/4819, 8095-8096; *De celebrantis communionem*, 29 października 1982, w AAS 74, 1982, 1298-1299; *Lettera ai Presidenti delle Conferenze Episcopali*, 19 czerwca 1995, w *Notitiae* 31, 1995, 608-610).

Wydaje się stosownym na nowo powrócić do tematu, w świetle doświadczenia ostatnich lat, pogłębiając i wyjaśniając, gdy to konieczne, wspomniane dokumenty.

A. Używanie chleba pozbawionego glutenu i moszczu

1. Hostie *całkowicie* pozbawione glutenu są materia eucharystyczną nieważną.

2. Materia ważną są hostie *częściowo* pozbawione glutenu i te, w których jest obecna wystarczająca ilość glutenu do otrzymania wypieku chleba bez dodatku substancji obcych i bez konieczności odwoływania się do metod, które zmieniłyby istotę

[reskript] 15. desember 1980, i *Leges Ecclesiae*, 6/4819, 8095-8096; *De celebrantis communionem* [Celebrantens kommunion], 29. oktober 1982, in AAS 74, 1982, 1298-1299; *Lettera ai Presidenti delle Conferenze Episcopali* [brev til formenne for bispekonferansene], 19. juni 1995, in *Notitiae* 31, 1995, 608-610).

I lys av erfaringen fra de siste år har det blitt holdt for nødvendig å vende tilbake til temaet ved å ta opp de ovenfornevnte dokumenter og avklare dem over alt hvor det er nødvendig.

A. Bruken av glutenfrie hostier og most

1. Hostier som *helt* mangler gluten, er invalid materie for Eukaristien.

2. Hostier som *delvis* mangler gluten, er gyldige når de inneholder tilstrekkelig mengde gluten [lat. = lim, kleber] til å oppnå brødkonsistens uten tilsetning av fremmede stoffer og uten bruk av fremgangsmåter som berøver brødet dets natur.

3. Il *mosto* cioè il succo d'uva, sia fresco sia conservato sospendendone la fermentazione tramite procedure che non ne alterino la natura (ad es. congelamento), è materia valida per l'eucaristia.

B. Comunione sotto una sola specie o con minime quantità di vino

1. Il fedele affetto da celiachia che sia impossibilitato a comunicarsi sotto la specie del pane, incluso il pane parzialmente privato di glutine, può comunicarsi sotto la sola specie del vino.

2. Il sacerdote impossibilitato a comunicarsi sotto la specie del pane, incluso il pane parzialmente privato di glutine, con la licenza dell'Ordinario può comunicarsi sotto la sola specie del vino quando partecipa ad una concelebrazione.

3. Il sacerdote che non potesse assumere neppure minime quantità di vino, nel caso che fosse difficile procurarsi o conservare il mosto, con la licenza

3. *Mustum*, which is grape juice that is either fresh or preserved by methods that suspend its fermentation without altering its nature (for example, freezing), is valid matter for the celebration of the Eucharist.

B. Communion under one species or with a minimal amount of wine

1. A layperson affected by celiac disease, who is not able to receive Communion under the species of bread, including low-gluten hosts, may receive Communion under the species of wine only.

2. A priest unable to receive Communion under the species of bread, including low-gluten hosts, when taking part in a concelebration, may with the permission of the Ordinary receive Communion under the species of wine only.

3. A priest unable to ingest even a minimal amount of wine, who finds himself in a situation where it is difficult to obtain or store mustum, when taking part in

chleba.

3. *Moszcz*, to znaczy sok winny, tak świeży jak przechowywany, zatrzymując jego fermentację przez procesy, które nie zmieniają jego istoty (np. zamrożenie), jest materia eucharystyczną ważną.

B. Komunia pod jedną postacią albo z minimalną ilością wina

1. Wierny chory na celiakię, który nie może przyjmować komunii pod postacią chleba, łącznie z chlebem częściowo pozbawionym glutenu, może przyjmować komunię tylko pod samą postacią wina.

2. Kapłan, który nie może przyjmować komunii pod postacią chleba, także tego częściowo pozbawionego glutenu, za zezwoleniem Ordynariusza może przyjmować komunię tylko pod samą postacią wina, kiedy uczestniczy w koncelebracji.

3. Kapłan, który nie może spożyć nawet minimalnej ilości wina, w przypadku gdy napotyka się trudności ze zdobyciem i przechowywaniem moszczu, za

3. *Most* – dvs. druesaft, det være seg fersk eller er konservert ved metoder som stanser gjæringen, men som ikke ødelegger dens natur (for eksempel ved frysing) – er gyldig materie for feiring av Eukaristien.

B. Kommunion under én skikkelse eller ved minimal mengde vin

1. En legperson rammet av sykdommen cøliaki som ikke er i stand til å motta kommunionen under brødets skikkelse, herunder glutenfattige hostier, kan motta kommunionen under vinens skikkelse alene.

2. En prest ute av stand til å motta kommunionen under brødets skikkelse, herunder glutenfattige hostier, kan når han deltar i koncelebrasjon, med tillatelse fra ordinarius motta kommunionen under vinens skikkelse alene.

3. En prest ute av stand til å fortære selv en minimal mengde vin og som befinner seg i en situasjon der det er vanskelig å få tak i eller oppbevare most, kan når

dell'Ordinario può comunicarsi sotto la sola specie del pane quando prende parte ad una concelebrazione.

4. Se il sacerdote può assumere il vino, ma solo in quantità molto piccole, nella celebrazione individuale la specie del vino eventualmente rimasta sarà consumata da un fedele che partecipa a quella eucaristia.

C. Norme comuni

1. Gli Ordinari sono competenti a concedere la licenza di usare pane a basso tenore di glutine o mosto come materia dell'eucaristia a favore di un singolo fedele o di un sacerdote. La licenza può essere concessa abitualmente, finché duri la situazione che ne ha motivato la concessione.

2. Nel caso che il presidente di una concelebrazione sia autorizzato a usare mosto, per i concelebranti si predisporrà un calice di vino normale e analogamente, nel caso che il presidente sia autorizzato a usare ostie a basso tenore di glutine, i

a concelebration, may with the permission of the Ordinary receive Communion under the species of bread only.

4. If a priest is able to take wine, but only a very small amount, when he is the sole celebrant, the remaining species of wine may be consumed by a layperson participating in that celebration of the Eucharist.

C. Common Norms

1. The Ordinary is competent to give permission for an individual priest or layperson to use low-gluten hosts or mustum for the celebration of the Eucharist. Permission can be granted habitually, for as long as the situation continues which occasioned the granting of permission.

2. When the principal celebrant at a concelebration has permission to use mustum, a chalice of normal wine is to be prepared for the concelebrants. In like manner, when he has permission to use low-gluten hosts, normal hosts are to be provided for the

zezwoleciem Ordynariusza może przyjmować komunię tylko pod samą postacią chleba, kiedy uczestniczy w koncelebracji.

4. Jeśli kapłan może przyjmować wino, ale tylko w bardzo małych ilościach, gdy celebryje sam, wtedy to co ewentualnie pozostanie z konsekrowanego wina niech spożyje wierny uczestniczący w tej Eucharystii.

C. Normy ogólne

1. Ordynariusze są upoważnieni do udzielenia zezwolenia na używanie chleba o niskiej zawartości glutenu i moszczu jako materii eucharystycznej tak dla pojedynczego wiernego jak dla kapłana. Pozwolenie to może być udzielone habitualnie, aż do czasu trwania sytuacji, która była powodem tego zezwolenia.

2. W przypadku, gdy przewodniczący koncelebracji jest autoryzowany do używania moszczu, dla koncelebrujących należy przygotować kielich z normalnym winem i analogicznie, w przypadku gdy przewodniczący jest autoryzowany do używania

han deltar i koncelebrasjon, med tillatelse fra ordinarius motta kommunionen under brødets skikkelse alene.

4. Dersom en prest er i stand til å ta til seg vin, men bare i svært liten mengde, kan det tiloversblevne av vinens skikkelse når han alene er celebrant, fortæres av en legperson som deltar ved feiringen av Eukaristien.

C. Fellesbestemmelser

1. Ordinariusene har kompetanse til å innvilge tillatelse til å bruke glutenfattig brød eller most som materie ved Eukaristien, til gunst for en enkelt troende eller for en prest. Tillatelsen kan innvilges på stående basis, og da for så lenge den situasjon vedblir som har begrunnet innvilgningen.

2. Når hovedcelebranten ved en koncelebrasjon har tillatelse til å bruke most, skal man for concelebrantene forberede en kalk med normal vin. På samme vis når han har tillatelse til å bruke glutenfattige hostier, skal normale hostier forberedes for

concelebranti si comunicheranno con ostie normali.

3. Il sacerdote impossibilitato a comunicarsi sotto la specie del pane, incluso il pane parzialmente privo di glutine, non può celebrare l'Eucaristia individualmente né presiedere la concelebrazione.

4. Data la centralità della celebrazione eucaristica nella vita sacerdotale, si deve essere molto cauti prima di ammettere al presbiterato candidati che non possono assumere senza grave danno il glutine o l'alcool etilico.

5. Si segua lo sviluppo della medicina nel campo della celiachia e dell'alcoolismo e si favorisca la produzione di ostie con minima quantità di glutine e di mosto non snaturato.

6. Ferma restando la competenza della Congregazione per la Dottrina della Fede per gli aspetti dottrinali della questione, la competenza disciplinare è

concelebrants.

3. A priest unable to receive Communion under the species of bread, including low-gluten hosts, may not celebrate the Eucharist individually, nor may he preside at a concelebration.

4. Given the centrality of the celebration of the Eucharist in the life of a priest, one must proceed with great caution before admitting to Holy Orders those candidates unable to ingest gluten or alcohol without serious harm.

5. Attention should be paid to medical advances in the area of celiac disease and alcoholism, and encouragement given to the production of hosts with a minimal amount of gluten and of unaltered mustum.

6. The Congregation for the Doctrine of the Faith enjoys competence over the doctrinal aspects of this question, while disciplinary matters are the

hostii o niskiej zawartości glutenu, koncelebrujący będą przyjmować normalne hostie.

3. Kapłan, który nie może przyjąć komunii pod postacią chleba, także tego częściowo pozbawionego glutenu, nie może sam celebrować Eucharystii ani przewodniczyć koncelebracji.

4. Biorąc pod uwagę centralne miejsce celebracji eucharystycznej w życiu kapłańskim, należy być bardzo ostrożnym przed dopuszczeniem do prezbiteratu kandydatów, którzy nie mogą bez wielkiej szkody przyjmować glutenu i alkoholu etylicznego.

5. Poleca się śledzić rozwój medycyny w dziedzinie celiakii i alkoholizmu i popierać produkcję hostii z minimalną ilością glutenu i moszczu niezmienionego w swej istocie.

6. Pozostają niezmiennie kompetencje Kongregacja Nauki Wiary co do aspektów doktrynalnych tej kwestii. Kompetencje dyscyplinarne

koncelebrantene.

3. En prest ute av stand til å motta kommunionen under brødets skikkelse, inklusiv glutenfattige hostier, kan ikke feire Eukaristien individuelt og heller ikke føre forsete ved koncelebrasjon.

4. Tatt i betraktning hvor sentral feiringen av Eukaristien står i en prests liv, må man gå frem med stor forsiktighet før man gir adgang til geistlige ordinasjoner for de kandidater som er ute av stand til å innta gluten eller alkohol uten alvorlig skade.

5. Det skal vises oppmerksomhet for medisinske fremskritt på området cøliaki og alkoholisme, og det skal ansøres til produksjon av hostier med en minimal mengde gluten og av forblivende most [of unaltered mustum].

6. Kongregasjonen for tros læren har kompetanse over de læremessige aspekter ved dette spørsmål mens de disiplinære elementer er overlatt til

rimessa alla Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti.

7. Le Conferenze episcopali interessate riferiscano durante le loro visite *ad Limina* alla Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti circa l'applicazione delle norme contenute nella presente lettera ed eventuali fatti nuovi in questo campo.

Nel pregarLa cortesemente di comunicare quanto sopra a tutti i membri di codesta Conferenza Episcopale, profitto della circostanza per porgerLe distinti ossequi e confermarmi,

dev.mo

✠ **Joseph Card. RATZINGER**
Prefetto

competence of the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments.

7. Concerned Episcopal Conferences shall report to the Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments, at the time of their *ad Limina* visit, regarding the application of these norms as well as any new developments in this area.

Asking you to kindly communicate the contents of this letter to the members of your Episcopal Conference, with fraternal regards and prayerful best wishes, I am

Sincerely yours in Christ,
✠ **Joseph Card. Ratzinger**
Prefect

pozostają natomiast w gestii Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów.

7. Zainteresowane Konferencje Episkopatu powinny zdać relację w czasie ich wizyty *ad Limina* Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów odnośnie stosowania norm zawartych w powyższym liście i ewentualnych nowych problemów związanych z tą tematyką.

Prosząc o przedstawienie powyższych norm Członkom Konferencji Episkopatu, łączę wyrazy szacunku i zapewniam o pamięci modlitewnej,

oddany
✠ **Joseph Kardynał Ratzinger**
Prefekt

Gudstjeneste- og sakramentkongregasjonens kompetanse.

7. Vedkommende bispekonferanser skal rapportere til Gudstjeneste- og sakramentkongregasjonen i forbindelse med deres *Ad limina-besøk* med henblikk på anvendelsen av disse bestemmelser så vel som på enhver ny utvikling på dette område.

Idet jeg ber Dem vennligst formidle innholdet i dette brev til medlemmene av Deres bispekonferanse ønskes respektfullt alt godt for Dem med vennlig hilsen fra

Deres i Kristus
✠ **JOSEPH Kard. RATZINGER**
Prefekt

Torbjørn Olsen